

Onderwijsinspectie-hoofdkantoor
t.a.v. Afdeling Voorlichting
Postbus 2730
3500 GS Utrecht

Amsterdam, 28 september 2007
Betreft: 'kleuterverlenging' en '1-oktobergrens'

Geachte mevrouw, heer,

Hierbij benader ik u met enkele vragen over 'kleuterverlenging'.

Onze zoon is half oktober jarig. Binnenkort moeten wij beslissen op welke basisschool wij hem willen inschrijven.

Ik heb begrepen dat de '1-oktobergrens' al geruime tijd geleden is vervallen (voor zover er al een grens zou bestaan is dat nu kennelijk een 1-januarigrens geworden) Ik heb echter ook begrepen dat veel basisscholen deze grens feitelijk nog wel degelijk hanteren. Sommige scholen doen dat door 'late leerlingen' in te laten stromen in 'groep 0', het daaropvolgende schooljaar in groep 1 en daarna in groep 2. Andere scholen laten dergelijke kinderen twee achtereenvolgende schooljaren in groep 1 of in groep 2 doorbrengen. Ook komt het voor, zo vernam ik, dat kinderen weliswaar individueel worden beoordeeld voor de doorstroming naar de volgende groep maar dat daarbij aan kinderen die in de laatste drie maanden van het jaar geboren zijn andere/strengere eisen worden gesteld dan aan de andere leerlingen.

In mijn omgeving hoor ik verschillende geluiden over deze 'kleuterverlenging', en ook onder leerkrachten lijkt er verschil van mening te bestaan. Sommige mensen zeggen dat kleuterverlenging iets anders is dan zittenblijven, anderen zeggen dat kleuterverlenging wel degelijk doubleren is.

Als kleuterverlenging inderdaad een vorm van zittenblijven is dan zou het nadelige consequenties voor de leerling kunnen hebben, met name bij toelating op het voortgezet onderwijs (vo), omdat doubleren duidt op een achterblijvende ontwikkeling. Bij een teveel

aan aanmeldingen zou een vo-school kunnen besluiten om juist een dergelijke leerling af te wijzen.

Raadpleging van uw website en die van Postbus 51 gaf mij hierover geen duidelijkheid, dus wend ik mij nu per brief tot u. Ik hoop dat u antwoord kunt geven op de volgende vragen:

- 1) Bestaat er zoiets als 'groep 0'? Ik dacht dat de school altijd begon bij groep 1.
- 2) Als een kind, geboren tussen 1 oktober en 1 januari, pas doorstroomt naar groep 3 in het schooljaar dat begint na zijn zesde verjaardag – het zgn 'kleuterverlengen' – heeft hij dan gedoubleerd?
- 3) Als het antwoord op de vorige vraag 'ja' is, welke garantie bestaat er dan dat een dergelijk zittenblijven geen nadeel zal opleveren bij de doorstroming van de leerling naar het vo? Is zeker dat zittenblijven tgv kleuterverlenging bij de toelatingsbeslissing door vo-scholen op een andere (gunstiger) manier wordt beoordeeld dan doubleren in latere fase van de basisschool?
- 4) Zijn er eigenlijk richtlijnen voor de criteria die scholen moeten/mogen hanteren bij de beslissing welke leerlingen doubleren en welke niet?

Bij voorbaat mijn dank voor de door u te nemen moeite.

Met vriendelijke groet.

Datum 16 oktober 2007
Uw brief van 28 september 2007
Onderwerp Kleuterverlenging
Ons kenmerk 07H2592090
Doorkiesnummer
E-mail info@onderwijsinspectie.nl

Geachte mevrouw, heer

Bedankt voor uw brief met uw vraag over kleuterverlenging en de 1 oktober grens. Het valt onder het beleid van de school welke leerlingen overgaan van groep 2 naar 3. Veel scholen hanteren een leeftijdsgrens. Voor 1985 bestond er een regeling voor de overgang van de kleuterschool naar de lagere school en volgens die regeling moest een kleuter voor 1 oktober 6 jaar zijn om naar de lagere school (nu dus groep 3) te kunnen. In 1985 zijn de kleuterschool en de lagere school samengevoegd tot de basisschool en sindsdien is ook de datum 1 oktober afgeschaft. De overgang van de leerling heeft dus niets meer te maken met de leeftijd maar wel de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt. Met name zal de school kijken naar de werkhouding, inclusief de cognitieve ontwikkeling. Het oordeel zal gebaseerd zijn op observaties, toetsen, een gesprek met de IB-er en de concentratie spanningsboog. De mogelijke toetsen vallen onder het beleid van de school. De inspectie stelt alleen de vraag aan scholen of de school per leerling bekijkt of de leerling door kan, los van de geboortedatum. Wel dient een school te bevorderen (maar is dus niet verplicht) dat de verblijfsduur in het primair onderwijs 8 aaneengesloten jaren bedraagt (zie Wet op het Primair Onderwijs, artikel 8). De wet kunt u lezen/downloaden van www.overheid.nl.

Hieronder de antwoorden op uw vragen zoals genummerd in uw brief

- 1) Groep 0 bestaat volgens de wet niet. Scholen gebruiken er verschillende namen voor. Scholen noemen het ook wel de instroomgroep.
- 2) Het komt regelmatig voor dat leerlingen die tussen 1 oktober en 31 december geboren zijn aan groep 3 beginnen in het jaar dat zij 7 worden. Leerlingen moeten in principe volgens de Wet Primair Onderwijs in 8 jaar de basisschool kunnen doorlopen. Zowel doubleren in een hogere groep als kleuterverlenging leiden tot een verlenging van deze periode. Een school/leraar zal dus in beide gevallen moeten verantwoorden, waarom een leerling "niet toe is aan" doorstroom of bevordering naar een hoger leerjaar. Een verwijzing naar (een geboortedatum na) 1 oktober is bij voor verantwoording geen geldig argument. Scholen moeten zelf - in het kader van de kwaliteitszorg en de verantwoording naar ouders - zo objectief mogelijke - criteria vaststellen en die leraren hanteren om verlengingen of doublures te bespreken en te verantwoorden. In de Wet op het Primair Onderwijs zijn scholen gehouden om de ontwikkeling van leerlingen te bevorderen door hen passend

onderwijs aan te bieden. Als leerlingen 'toe zijn aan' de lesstof en -activiteiten van groep 3 dan horen zij dit onderwijs aangeboden te krijgen. Mocht het - om niet-onderwijskundige redenen die de school vaststelt en moet kunnen verantwoorden, bijvoorbeeld groeps grootte,- niet mogelijk zijn om leerlingen toe te laten tot groep 3, dan is de school toch verplicht passend aanbod aan te bieden aan leerlingen die aan deze leerstof toe zijn.

- 3) Toelatingcriteria valt onder de beleidsvrijheid van de scholen. Dit betekent dat scholen voor voortgezet onderwijs zelf bepalen hoe ze hier mee omgaan en dat scholen het kleuterverlengen of doubleren op de basisschool verschillend mee kunnen omgaan bij hun toelating. Scholen hechten vooral veel waarde aan het schooladvies vvan de basisschool. Toelating tot vmbo theoretisch, havo of vwo moet op basis van geschiktheidonderzoek. Dat kan op verschillende manieren: een toelatingsexamen laten afleggen, proefklassen vormen of onderzoek doen naar kennis en inzicht in het laatste jaar van de basisschool (de eindtoets). Een schoolbestuur kan voor toelating ook een minimumscore eisen op de eindtoets van de basisschool. Soms laten scholen een psychologisch onderzoek uitvoeren. Maar dat gebeurt alleen als de ouders het daarmee eens zijn. Bijgaand treft u kopie uit de brochure Voortgezet Onderwijs 2007-2008, gids voor ouders en verzorgers (blz 12-13) Hier staat meer beschreven over de toelating van leerlingen in het voortgezet onderwijs.
- 4) Het overgangsbeleid valt onder de beleidsvrijheid van de basisscholen. Op www.minocw.nl kunt u de publicatie 'Kerndoelen basisonderwijs' downloaden . Dit zijn de minimale eisen waaraan leerlingen moeten voldoen voordat zij naar het voortgezet onderwijs gaan. Deze kerndoelen zijn daarom niet per groep gegeven en zijn zo geformuleerd dat ze ruimte laten voor een eigen invulling van het lesprogramma door de school. De uitwerking of leervoorwaarden kunnen dus per school en schooltype verschillen.

Ik hoop u zo voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Publieksvoorlichting,

Daniel Bourguignon

Inspectie van het Onderwijs
Kantoor Utrecht
t.a.v. Dhr D. Bourguignon
Postbus 2730
3500 GS Utrecht

Betreft: verdere vragen kleuterverlenging
Uw kenmerk: 07H2592090

Amsterdam, 5 november

Geachte heer Bourguignon,

Dank voor uw uitgebreide brief van 16 oktober waarin u antwoord geeft op mijn vragen over 'kleuterverlenging'. Op een aantal punten zijn uw antwoorden voor mij toch nog niet helemaal duidelijk.

In antwoord op mijn vraag over mogelijke consequenties van kleuterverlengen bij toelating tot het vo schrijft u: " Toelatingscriteria valt onder de beleidsvrijheid van de scholen. Dit betekent dat scholen voor voortgezet onderwijs zelf bepalen hoe ze hier mee omgaan en dat scholen het kleuterverlengen of doubleren op de basisschool verschillend mee kunnen omgaan bij hun toelating. "

Er lijkt een verschrijving in het laatste deel van de zin te staan, maar de strekking is mij duidelijk. Toch leidt dit antwoord bij mij tot twee vragen.

1) U noemt hier - en ook in de rest van uw brief - kleuterverlenging en doubleren naast elkaar, wat m.i. impliceert dat het twee aparte zaken zijn. Is kleuterverlenging nu een vorm van doubleren, ja of nee?

2) U geeft aan dat vo-scholen zelf bepalen in hoeverre doubleren/kleuterverlengen een rol speelt bij de beslissing tot toelating. Betekent dit dat het inderdaad mogelijk is (ook al zal het zich misschien weinig voordoen) dat kleuterverlenging een rol speelt bij de beslissing om een kind al dan niet tot een vo-school toe te laten; of, anders geformuleerd, dat niet kan worden uitgesloten dat dit een rol speelt?

Ik zou het zeer waarderen als u deze vragen nog even met een kort 'ja' of 'nee' zou kunnen beantwoorden. Bij voorbaat mijn dank voor de door u te nemen moeite.

Met vriendelijke groet,

Kantoor Utrecht
Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht

T (030) 669 06 00
F (030) 662 20 91
www.onderwijsinspectie.nl

Datum 8 november 2007
Uw brief van 5 november 2007
Onderwerp verdere vragen kleuterverlenging
Ons kenmerk 07H2604779
Doorkiesnummer
E-mail info@onderwijsinspectie.nl

Geachte !

Bedankt voor uw brief met uw verdere vragen over kleuterverlenging.

In uw brief vraagt u het volgende

1. ~~Is kleuterverlenging nu een vorm van doubleren ja of nee.~~
2. U geeft aan dat vo-scholen zelf bepalen in hoeverre doubleren/kleuterverlengen een rol speelt bij de beslissing tot toelating. Betekent dit dat het inderdaad mogelijk is (ook al zal het zich misschien weinig voordoen) dat kleuterverlenging een rol speelt bij de beslissing om een kind al dan niet tot een vo-school toe te laten; of anders geformuleerd dat niet kan worden uitgesloten dat dit een rol speelt?

Ad 1. Ik kan hier geen antwoord opgeven omdat de wet op het primair onderwijs hier geen onderscheid in maakt.

Ad 2. Ja, het kan theoretisch niet worden uitgesloten dat kleuterverlenging een rol kan spelen bij de beslissing om een kind al dan niet tot een vo-school toe te laten, mits dit gebeurt binnen de grenzen van de wet op het voortgezet onderwijs artikel 27 lid 1, 1a, 1b en 2. VO-scholen hebben binnen die wettelijke kaders namelijk de vrijheid om zelf de toelatingscriteria te bepalen.

Met vriendelijke groet,
Publieksvoorlichting,

Daniel Bourguignon